

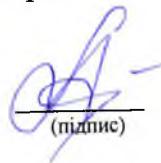
Робоча програма з навчальної дисципліни Соціальна реабілітація складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», спеціальності 232 Соціальне забезпечення, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «2» вересня 2024 р.).

Розробник: **Мудрий Ярослав Сергійович**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи.

Викладач: **Мудрий Ярослав Сергійович**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи.

Погоджено з гарантом ОПП і схвалено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

1. Мета навчальної дисципліни: розкриття сутності соціальної реабілітації, необхідності і значущості реабілітаційної роботи, розвиток у студентів здатності до аналізу причин порушень нормального розвитку особистості клієнтів, пошуку способів і засобів для результативного здійснення реабілітації.

2. Результати навчання

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування у студентів системи **загальних і фахових компетентностей**, визначених освітньо-професійною програмою «Соціальна робота» спеціальності 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

Інформаційний зміст дисципліни сприяє формування компетентностей, які корелюють з вимогами **Професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи» (2020):**

- Здатність розробляти та аргументувати шляхи подолання соціальних проблем та складних життєвих обставин особою/сім'єю, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
- Здатність надавати допомогу найбільш вразливим членам громади.

Підтвердженням успішності засвоєння студентами змісту дисципліни є такі **програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику України, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 11. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 12. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

3.Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	4	120	12	24	-	-	84	-	іспит
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усь ого	у тому числі					ус бо го	у тому числі						
		л	п	ла б.	ін д.	с. р		л	п	лаб	ін д	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти реабілітації													
Тема 1 Сутність та зміст понять «соціальна реабілітація».	11	2	2			7								
Тема 2. Правове регулювання реабілітації в Україні.	9	-	2			7								
Тема 3. Основні закономірності соціальної реабілітації, її рівні та етапи.	11	2	2			7								

Тема 4. Реабілітаційні можливості мережі соціальних відомств в Україні.	9	-	2			7						
Тема 5. Індивідуальна програма реабілітації осіб з обмеженими можливостями.	11	2	2			7						
Разом за ЗМ1	51	6	10			35						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Соціальна реабілітація різних категорій населення											
Тема 1. Соціально-реабілітаційна робота в сім'ях, де виховуються діти з обмеженими можливостями.	9	-	2			7						
Тема. 2. Соціальна реабілітація осіб похилого віку.	11	2	2			7						
Тема 3 Організація соціальної реабілітації в умовах центру соціальної реабілітації.	9	-	2			7						
Тема 4. Соціальної реабілітації осіб, що вчинили правопорушення і осіб, що вийшли з місць позбавлення волі.	11	2	2			7						
Тема 5. Соціальна реабілітація осіб, які зазнали насильства в сім'ї.	9	-	2			7						
Тема 6. Соціальна реабілітація бездомних осіб.	11	2	2			7						
Тема 7. Соціальна реабілітація осіб, які пережили екстремальні та важкі ситуації.	9	-	2			7						
Разом за ЗМ 2	69	6	14			49						
Усього годин	120	12	24			84						

3.4. Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Сутність та зміст понять «соціальна реабілітація». Базові поняття курсу. Підходи до визначення терміну «соціальна реабілітація». Мета та основні задачі реабілітаційної роботи.	2
2	Правове регулювання реабілітації в Україні. Міжнародні документи. Вітчизняне законодавство.	2
3	Основні закономірності соціальної реабілітації, її рівні та етапи. Принципи і закономірності соціальної реабілітації дітей з	2

	обмеженими можливостями. Рівні та етапи процесу соціальної реабілітації. Правила реабілітації людей з обмеженими можливостями. Моделі і тактика соціально-реабілітаційної роботи.	
4	Реабілітаційні можливості мережі соціальних відомств в Україні. Загальна характеристика та реабілітаційні можливості мережі соціальних відомств в Україні. Недержавні організації соціальної сфери, які здійснюють реабілітаційну діяльність. Реабілітаційні центри - осередки з надання реабілітаційних послуг населенню.	2
5	Індивідуальна програма реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Індивідуальна програма реабілітації та основні вимоги до неї. Основні розділи індивідуальної програми реабілітації. Етапи реалізації індивідуальної програми реабілітації.	2
6	Соціально-реабілітаційна робота в сім'ях, де виховуються діти з обмеженими можливостями. Особливості роботи соціального працівника з сім'ями, що виховують дитину-інваліда. Проблеми життєдіяльності сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами. Методики реабілітаційної роботи з родинами, які виховують дітей з обмеженими функціональними можливостями.	2
7	Соціальна реабілітація осіб похилого віку. Старість і старіння як соціальні феномени. Проблеми людей похилого віку. Типи пристосування до старості. Особливості реабілітаційної роботи з особами похилого віку.	2
8	Організація соціальної реабілітації в умовах центру соціальної реабілітації. Загальні положення та визначення термінів. Соціальна діагностика. Соціальна реабілітація. Визначення результатів соціальної реабілітації.	2
9	Соціальної реабілітації осіб, що вчинили правопорушення і осіб, що вийшли з місць позбавлення волі. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими. Особливості роботи з неповнолітніми засудженими. Технології роботи з колишніми засудженими. Сучасні підходи до реабілітації злочинців.	2
10	Соціальна реабілітація осіб, які зазнали насильства в сім'ї. Насильство в сім'ї як соціальна проблема. Види насильства в сім'ї. Підходи до розгляду проблеми насильства в сім'ї. Установи, які надають реабілітаційні послуги потерпілим від сімейного насильства. Технології реабілітаційної роботи з людьми, які зазнали сімейного насильства.	2
11	Соціальна реабілітація бездомних осіб. Заклади, що надають послуги бездомним. Технології роботи з бездомними. Модель «Вісім кроків реінтеграції в суспільство».	2

12	Соціальна реабілітація осіб, які пережили екстремальні та важкі ситуації. Поняття та класифікація екстремальних ситуацій. Проблеми людей, які потрапили в екстремальні ситуації. Постекстремальний психологічний та соціально-педагогічний супровід особистості.	2
		24

3.7. Самостійна робота студента

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
1	Сутність та зміст понять «соціальна реабілітація».	7
2	Правове регулювання реабілітації в Україні.	7
3	Основні закономірності соціальної реабілітації, її рівні та етапи.	7
4	Реабілітаційні можливості мережі соціальних відомств в Україні.	7
5	Індивідуальна програма реабілітації осіб з обмеженими можливостями.	7
6	Соціально-реабілітаційна робота в сім'ях, де виховуються діти з обмеженими можливостями.	7
7	Соціальна реабілітація осіб похилого віку.	7
8	Організація соціальної реабілітації в умовах центру соціальної реабілітації.	7
9	Соціальної реабілітації осіб, що вчинили правопорушення і осіб, що вийшли з місць позбавлення волі.	7
10	Соціальна реабілітація осіб, які зазнали насильства в сім'ї.	7
11	Соціальна реабілітація бездомних осіб.	7
12	Соціальна реабілітація осіб, які пережили екстремальні та важкі ситуації.	7
		84

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю:

- «Основні категорії осіб, які потребують реабілітаційної допомоги»,
- «Реабілітаційні можливості мережі соціальних відомств в Україні»

2. Написати реферат на одну з тем:

- «Міжнародно-правові гарантії захисту прав людини – підґрунтя законодавства України з питань реабілітації»,
- «Законодавство України про соціальний захист як правова база здійснення реабілітаційної діяльності»,
- «Можливості арт-терапії в реабілітації людей з обмеженими можливостями»
- «Досвід інклюзивної освіти дітей з обмеженими можливостями в Україні та закордоном»

- «Система профілактики адиктивної поведінки підлітків в Україні»

3. Виконати завдання:

- Написати проект реабілітаційного центру для певної категорії населення,
- Скласти перелік нормативно-правових актів, які врегульовують реабілітаційну діяльність в Україні,
- Скласти програму реабілітації клієнта (на прикладі конкретного випадку),
- Сформулюйте критерії оцінки можливих відхилень у розвитку та поведінці дитини

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

В організації освітнього процесу застосовуються :

традиційні дидактичні методи і прийоми: лекція (традиційна, проблемна); семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; ілюстрація, демонстрація (в т.ч. за допомогою цифрових технологій); вправи, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань;

інтерактивні технології навчання: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), колективно-групового навчання («велике коло», незакінчені речення, мозковий штурм, кейс-метод); стимулювання творчої активності студентів (аналогії; створення ситуацій емоційного переживання); елементи тренінгу; метод проектів (студенти виконують індивідуальні науково-дослідні завдання, готують аналітичні доповіді, результати яких оформляють письмово, візуалізують у презентації Power Point, усно доповідають).

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Максимум балів за заняття: 5. Максимум балів – змістовна відповідь на питання семінару, активна участь в обговореннях, запланованих видах роботи. Від 0 до 5 балів – часткова відповідь на запитання чи виконання частини завдання, активність у обговоренні тощо.

Розподіл балів по темах				Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
T1	5	T1	5	40	
T2	5	T2	5		

T3	5	T3	5		
T4	5	T4	5		
T5	5	T5	5		
		T6	5		
		T7	5		
Разом	25		35	40	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль. Передбачає усну відповідь на три питання екзаменаційного білету. Загальна кількість балів за екзамен – 40.

Підсумкова оцінка за курс виставляється за 100-бальною шкалою.

5.2.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5.3. Засоби оцінювання

Усне опитування (фронтальне, індивідуальне; колоквіум), письмове опитування (тестова перевірка знань, самостійна робота за варіантами).

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування на платформі MOODLE, есе, реферат, творча робота) відповідь студента, участь у групових формах роботи.

Форма підсумкового контролю є екзамен.

7. Рекомендована література

Основна

1. Замашкіна О.Д. Основи соціальної реабілітації: навчально-методичні рекомендації. Ізмаїл: ІДГУ, 2019. 193 с
2. Медико-психологічна реабілітація та соціальна адаптація учасників бойових дій: проблеми та перспективи : бібліогр. покажч. до наук.-практ. конф. / уклад. : Л. Є. Корнілова, Є. О. Корнілова ; наук. консультант М. М. Матяш ; Нац. наук. мед. б-ка України, Нац. мед. ун-т імені О.О. Богомольця, Асоц. з мед. та психол. реабілітації. – Київ, 2018. – 32 с.
3. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, І. О. Петряшев та ін. 3-є видання. К. : Медицина, 2023. - 359 с
4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. / За ред. Н. Пророк. – Том 1. – Київ, 2018. – 208 с
5. Психологічні основи соціальної реабілітації : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. – 288
6. Романовська Л. І. Теорія та практика реабілітаційної роботи : навч. посібник / Л. І. Романовська, Л. М. Джигун, Н. В. Синюк. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – 222 с.
7. Сапункова С.С., Піц Л.О., Гутніцька А.Ф. та ін. Медична та соціальна реабілітація: навчально-методичний посібник. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 280 с
8. Сучасні теорія і практика соціальної реабілітації : монографія / О. В. Чуйко, А. В. Кунцевська, О. М. Тохтамиш та ін. ; за ред. О. В. Чуйко. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2021. – 336 с.
9. Технології соціальної роботи : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. А. Агарков [та ін.]. - Запоріжжя : Мотор Січ, 2015. - 486 с.
10. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології : [монографія] / Андрій Гаррійович Шевцов. – К. : МП Леся, 2009. – 484 с.

Допоміжна література

1. Байда Л. Інвалідність і суспільство. Навч. посіб. / Байда Л., Красюкова-Енс та інші ; – К: „Київський університет”, 2011.
2. Бондарчук К.П. Стан і перспективи працевлаштування та зайнятості інвалідів в Україні // Соціальний захист. – 2000. – № 11. – с. 53-54.
3. Вовканич А.С., Трач В.М., Тупайло Г.В. Програма підготовки спеціалістів-реабілітологів. /Інвалід і суспільство: проблеми інтеграції. – К.: А.Л.Д., 1995.- С. 38;
4. Вугрич В.П. Школи-інтернати і проблеми педагогічної реабілітації дітей // Нові технології навчання. – К., 2003. – Вип. 35. – С. 101-109.
5. Гордеева А.В., Морозов В.В. Прикладная реабилитационная педагогика. – М.: Академический проект, 2004. – 176 с.
6. Е.П.Синьова Актуальні питання соціальної адаптації осіб з глибоким порушенням зору/Інвалід і суспільство: Проблеми інтеграції. - К.: А.Л.Д., 1995. - С.18;
7. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 № 875-ХІІ.

8. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. - № 2-3. – С. 36.
9. Капська А.Й. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями. – К., 2003.
10. Майкова Т. В. Основні положенні та тенденції розвитку реабілітології: навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Т.В. Майкова, А. В. Самошкіна. – Дніпропетровськ, 2014.
11. Манова-Томова В.С. и др. Психологическая реабилитация при нарушениях поведения в детском возрасте. – София: Медицина и физкультура, 1981. – 190 с.
12. Мисула І.Р. Медична та соціальна реабілітація: Навч. посіб. / І. Р. Мисула, Л.О. Вакуленко; Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с.
13. Наточій А.М. Організація реабілітаційно-виховного процесу в санаторній школі-інтернаті. – К., 2000. – 84 с.
14. Психолого-педагогічна реабілітація «дітей вулиці» / Л. І. Гриценко, Т. Д. Ілляшенко, А. Г. Обухівська та ін. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 292 с.
15. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів” № 1686 від 8.12.2006 року.
16. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про індивідуальну програму реабілітації інвалідів” № 757 від 23.05.2007 року.
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації і формування відповідного державного замовлення, переліку таких засобів» від 29.11.2006 № 1652.
18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання інвалідам і дітям-інвалідам реабілітаційних послуг» від 31.01.2007 № 80
19. Соціальна робота з батьками, що мають дитину-інваліда. Методичні рекомендації. / За заг. ред. А.О. Бурчака. – Рівне, 2001.
20. Шевцов А. Г. Реабілітологія в системі теоретичного пізнання педагогічної дійсності / А. Г. Шевцов // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2011. – Вип. 17.

8. Інформаційні ресурси

1. Збірник державних стандартів соціальних послуг з реабілітації /реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та осіб з розумовою відсталістю:
http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=79445&cat_id=111129
2. Соціальна-реабілітація, поняття, види, принципи:
<http://socrehab.blogspot.com>
3. Соціальна реабілітація: підходи до визначення поняття Гусак, Наталія // <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1587>
4. Закон України Про соціальну роботу з сім'ями дітьми та молоддю // https://protocol.ua/ua/pro_sotsialnu_robotu_z_sim_yami_ditmi_ta_moloddyu/
5. Нормативно-правове забезпечення реабілітаційної діяльності в Україні // <https://www.msp.gov.ua/news/8361.html>